

izvodi moderne i funkcionalne inscenacije (R. i A. Goetze, »Nasljednica«, 1957). U istom kazalištu inscenira slikar P. Zrinski (1945–51), u Kazalištu lutaka prepoznatljivim scenografskim izrazom od 1955. *Branko Stojaković* (H. C. Andersen, »Postojani kositreni vojnik«, 1978) a od 1980. karikaturist *M. Mihajlov*. U riječkom HNK ističu se dugogodišnjim scenografskim djelovanjem *S. Kućinski* (1947–67) i slikar *A. Žunić* (1947–80). Riječku scenu modernizira *D. Sokolić*, jedan od najistaknutijih hrv. scenografa. Njegove se scenografije odlikuju jedinstvenom pročišćenošću prostora i elemenata te skulpturalnom obradom materijala (W. A. Mozart, »Don Giovanni«, 1964; W. Shakespeare, »Kralj Lear«, 1967). U Kazalištu lutaka Domino inscenira redatelj *Berislav Brajković* (1963–73) a od 1965. slikar *L. Šošterić*. Povremeno se scenografijom bavi slikar *V. Radočić* a od 1987. slikar *Dalibor Laginja* ostvaruje zapažene scenske vizualizacije (M. Krleža, »Kraljevo«, 1991).

U XX. st. scenografija se proširila na područje filma (u nas krajem 40-ih godina), a potom i televizije. Važan doprinos filmskoj scenografiji dali su redatelj *Vladimir Tadej*, slikar *J. Janda*, filmski i televizijski scenograf *Dušan Jeričević*, povremeno i kazališni scenograf, potom slikar *Ž. Senečić* te *Ž. Zagotta*, *D. Turina* i *D. Jeričević*.

LIT.: *S. Miletić*, Hrvatsko glumište, I–II, Zagreb 1904. — *A. Schneider*, Oprema opere, HP, 1916. — *I. Stern*, O novijim inscenacijama naše pozornice, Hrvatska njiva, 1917, 19. — *S. Batušić*, Scenografija kao element našeg kazališnog izraza, u knjizi: Hrvatsko narodno kazalište, Zbornik o 100 godišnjici, Zagreb 1960. — *P. Cindrić*, Hrvatski i srpski teatar, Zagreb 1960. — *J. Konjović*, Boja i oblik u scenom prostoru — stope deset godina scenografije u Zagrebu 1784–1941, Rad JAZU, 1962, 326. — *S. Batušić*, Scenografija i kostimografija u HNK, u knjizi: Hrvatsko narodno kazalište 1894–1969, Zagreb 1969. — *Isti*, Videnja Ljube Babića, Forum, 1974, 1–2. — *Z. Tonković*, Kazališni scenograf Ljubo Babić, Prolog, 1974, 21. — *N. Batušić*, Scenski prostori, scenografija i kostimi u hrvatskom kazalištu XVII. stoljeća, Dani Hvarskog kazališta, 1974, 4. — *Isti*, Povijest hrvatskog kazališta, Zagreb 1978. — *S. Batušić*, Hrvatska pozornica, Zagreb 1978. — *C. Fisković*, Pozornice Držićevih igara, u knjizi: Baština starih hrvatskih pisaca, Split 1978. — *P. Selem*, Scenografije Boška Rašice, u katalogu: Božidar Rašica, slikarstvo i scenografija 1932–1982, Zagreb 1984. — *A. Celio-Cega*, Zagrebačka scenografija od Babića do Tompe, Dani Hvarskog kazališta, 1983. — *Isti*, Scenografija na pozornici HNK, ibid., 1984. — *N. Bezić-Božanić*, Scenografija Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu, ibid. — *T. Maistrović*, Zadarsko Narodno kazalište (1945–1963), ibid. — *N. Batušić*, Struktura srednjovjekovne pozornice, ibid., 1985. — *A. Celio-Cega*, Scenografija Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu (1945–1967), Zagreb 1985. — *Z. Mrkonjić*, Brzina scenografije, 24. Zagrebački salon (katalog), Zagreb 1989. — *N. Batušić*, Novija hrvatska scenografija (nacrt za analitički pregled), Scena (Novi Sad), 1989, 1–2. — *M. Baričević*, Kamilo Tompa, Zagreb 1990. — Repertoar hrvatskih kazališta 1840–1860–1980, I–II, Zagreb 1990. — *N. Batušić*, Kazališni prostor, u knjizi: Uvod u teatrologiju, Zagreb 1991. — *D. Kovačić*, Prisutnost i odsjci ruske scenografije na zagrebačkoj sceni, Zagreb 1991. — Karlovačka kazališna stoljeća, Kronika Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, 1995, 1. V. Fo.

SCHAUFF, Ivan Nepomuk, slikar (Heřmanův Mestec u Češkoj, 16. V. 1757 – Varaždin, 31. III. 1827). Školovao se u Pragu i Beču. Radio kao učitelj risanja u Požunu (Bratislava). U Zagreb dolazi 1805, gdje je učitelj risarske škole do 1821. Osim nastavom bavio se pisanjem o arhitekturi. Uz vrsne bidermajerske minijature (*Autoportret*) radio i bakroreze (*Veduta Marije Bistrice*, po J. Kaupertzu).

BIBL.: *Allgemeine Begriffe von Künsten und Künstlern aufgewendet auf die bildenden Künste*, Bratislava 1794; *Grundbegriffe zur schönen Baukunst und schicklichen Anwendung der ausseren Verzierungen an Gebäuden*, 1806.

LIT.: *M. Stahuljak*, Zagrebačka risarska škola i njezini prvi učitelji (1781–1821), Tkalčićev zbornik, I, Zagreb 1955, str. 151–152. — Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961, str. 13, 26, 213. — *M. Schneider*, Gradovi i krajevi na slikama i crtežima od 1800. do 1940. Zagreb 1977, str. 15. L. D.

SCHEICHER, Josip, slikar (? , oko 1763 – Osijek, 10. V. 1808). Pojavljuje se u Osijeku krajem XVIII. st. Slikao je oltarne slike za slavonske crkve. Obnovio je bočni oltar župne crkve Sv. Mihovila u osječkoj Tvrđi (polikromija i pozlata). U biskupskoj se galeriji u Đakovu čuva njegovo djelo *Krunidba Bl. Dj. Marije* iz 1799.

LIT.: *R. Putar*, Slavonija, u katalogu: Slikarstvo XIX. st. u Hrvatskoj, Zagreb 1961, str. 35. — *I. Lentić-Kugli*, Slikarstvo Slavonije u 18. stoljeću, u katalogu: Umjetnost XVIII. stoljeća u Slavoniji, Osijek 1971, str. 19. — *Horvat–Matejčić–Prijatelj*, Barok. R. He.

SCHIAVONE, Andrea → MEDULIĆ, ANDRIJA

SCHIAVONE, Giorgio → ČULINOVIĆ, JURAJ

SCHIAVONE, Sebastiano → SEBASTIANO DA ROVIGNO

SCHIAVONI, u renesansi i baroku čest naziv za Hrvate (Slavene) koji su djelovali u Italiji. Nosili su ga i mnogobrojni naši umjetnici u razdoblju XV–XVIII. st. Najpoznatiji među njima su: kipar i graditelj *Juraj Matijev Dalmatinac* (maestro *Giorgio Schiavo*), slikar *J. Čulinović* (*Giorgio*

Schiavone), kipar *Niccolò dell' Arca* (*Niccolo Schiavone*), intarzyst *Sebastiano da Rovigno* (*Sebastiano Schiavone*), slikar *A. Medulić* (*Andrea Meldola*, *Andrea Schiavone*) i slikar *F. Benković* (*Federico Benchovich Schiavon*).

LIT.: *K. Prijatelj*, »Novi podaci o našim baroknim »schiavonima«, Bulletin JAZU, 1981. — *Isti*, Likovni umjetnici »Schiavoni« iz Dalmacije u 15. stoljeću, Mogućnosti, 1991, 1–2. — *Isti*, Likovni umjetnici »Schiavoni« u 16. stoljeću, ibid., 1992, 3–4. Iv. Mat.

SCHIEDER, Matija, slikar (Kastelruth u Tirolu, 5. II. 1807 – Karlovac, 20. V. 1891). U Hrvatsku dolazi oko 1850. te slika mnogobrojne oltarne pale u Gorskom kotaru. U Karlovcu se udomačuje 1852, gdje ostaje do kraja života, slikajući uz sakralne kompozicije velik broj portreta karlovačkih građana i vlastite obitelji (*Autoportret*, *Portret Janka Seljana*, *Vincenca Seljan*, *Marija Pirečnik*, *Emilija Vrbanić*) u tradiciji bidermajera. LIT.: *A. Simić-Bulat*, Sjeverozapadna Hrvatska, u katalogu: Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1961, str. 27, 213. — *Isti*, Slikarstvo u Karlovcu devetnaestoga stoljeća (katalog), Karlovac 1978, str. 10, 27. R. He.

SCHIFFER, Artur, slikar (Osijek, 18. I. 1885–1942). Studirao na Akademiji u Budimpešti (T. Zemleny, J. Ferenczy), potom u Münchenu i Parizu (1909–14). God. 1917. slika krajolike i vedute u Dalmaciji i Dubrovniku. Imao je atelje u Osijeku 1920. Njegovi pejzaži, portreti i mrtve prirode odlikuju se svježim koloritom u duhu postimpresionizma (*Gradić na morskoj obali*, *Pogled na Dubrovnik*, *Žuto cvijeće u sobi*). Samostalno je izlagao u Osijeku 1924. Vjerojatno je stradao za vrijeme II. svj. rata.

LIT.: *O. Švajcer*, Likovni život Osijeka u razdoblju od 1920–1930, Osječki zbornik, 1971, 13. — Likovna umjetnost u Osijeku 1900–1940 (katalog), Osijek 1986. O. Šr.

SCHIRA, izložbeni salon u Zagrebu. Osnovao ga je 1925. *Matija Schira* (1891–1959) u svojoj radionici za uokvirenje slika. U njoj su, samostalno i skupno, izlagali P. Papp, P. Dobrović, M. D. Gjurić, J. Bužan, M. Cl. Crnčić, T. Krizman, Lj. Babić, V. Becić, N. Roje i dr. Radionicu od 1960. vodi *Matija Schira ml.* (1925), a od 1961. u njoj se ponovo priređuju izložbe (grupa »Gorgona«). U salonu gostuju i strani umjetnici (P. Dorazio, F. Morellet, V. Vasarely). Od 1975. u suradnji s I. Zidićem izložbena djelatnost postaje intenzivnija (B. Bulić, J. Bifel, I. Dulčić, O. Herman, V. Jordan, Z. Mihanović, I. Režek, J. Vaništa, M. Vejzović, E. Murtić, J. Botteri-Dini). Osim samostalnih i skupnih, priređuju se tematske izložbe (»Fantastika u hrvatskom slikarstvu«, 1976; »Galerija Shira 1975–1981«; »Miroslav Krleža i hrvatska likovna umjetnost«, 1982; »Emanuel Vidović u Zagreb«, 1983). R.

SCHMIDT, Friedrich, njem. arhitekt (Frickenhofen, 22. X. 1825 – Beč, 23. I. 1891). Studirao je na Politehničkoj školi u Stuttgartu, radio na dogradnji katedrale u Kölnu gdje je pod vodstvom R. F. Zwimera primio zasluge doktrinarne rajnske neogotičke škole. U tome duhu gradi više crkava po Njemačkoj, radi 1855. natječajni projekt za Votivnu crkvu u Beču, restaurira crkvu San Ambrogio u Milanu i unutrašnjost crkve Santa Maria del Orto u Veneciji. Od 1859. profesor je na bečkoj Akademiji, a 1863. preuzima obnovu katedrale Sv. Stjepana. Sagradio je više crkava u novim bečkim predgrađima; najistaknutija je od njih ona u Fünfhausu, u kojoj je gotički stil tal. provenijencije spojio s baroknom tradicijom Beča. U bečkim svjetovnim građevinama (neogotička Akademika gimnazija i Vijećnica te neorenesansna Austrijska nacionalna banka) povijesne je uzore prilagodio novim tehničkim i prostorno-funkcionalnim zahtjevima. Sjevernjačka teška neogotika i njem. neorenesansa koju je prvi uveo u Beč, kao i obnova katedrale nailazile su na otpor pa je tijekom radova na katedrali napustio strogi princip jedinstva i čistoće stila. Od njegovih su restauratorskih zahvata najpoznatiji obnova burga Karlov Týn (Karlstain) u Češkoj i romaničke katedrale u Pečuhu.

Na poziv biskupa Strossmayera i uz osobne kontakte s I. Kršnjavim preuzima 1870. dovršenje katedrale u Đakovu; njegovi su neogotički dodaci u klesarskoj dekoraciji i jaka polikromija, što općenito karakterizira unutrašnjost njegovih građevina. U Zagrebu obnavlja crkvu Sv. Marka (od 1876. u provedbi H. Bolléa) i projektira palaču JAZU (1877–80) u oblicima tal. neorenesanse. Projekt za obnovu zagrebačke katedrale, dovršen 1878. već je u njegovoj zamisli s dvama visokim zvonicima utvrdio urbanističko značenje toga spomenika, dok je Bollé, preuzevši posao, zadržao osnovnu misao te obnovu proveo s izmjenama u detaljima i čišćenjem gotičkog interijera crkve. U Schmidtovu je ateljeu uz Bolléa radio E. Nordio iz Trsta, koji je u Zagrebu snimao katedralu prije obnove i V. Rauscher iz Salzburga, koji je poslije 1900. stalno djelovao u Građevnom